

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Internatul din Brașov.

»Cu vreme și fără de vreme« am insistat pentru înființarea internatelor pe lângă școlile medii și universități. Spuneam cum orele de religie și limba română, chiar unde să propune, nu sunt suficiente pentru susținerea spiritului educației familiare în studențimea noastră, dacă aceasta este lăsată la discrețiunea familiilor unde este găzduită. Pentru că în familiile, de regulă streine, băiatul încetul își pierde caracterul educației familiare și să asimilează cu moravurile caselor în care este crescut, ori în lipsă de control cu a speluncelor din orașe. Aceasta explică multele fenomene de înstrăinare din viața socială a intelectualilor noștri. Dacă vom mai lua în socotină progresul, ce-l face spiritul modern în orașe putem concluda și la mai rău, la o Sodomă și Gomoră a tinerimei noastre.

Spre marea noastră bucurie în septembrie s'a deschis internatul din Brașov. Taxa de 700 cor. a surprins pe mulți și se formase o temere de derută căci se zicea, că nu se vor afla 70 elevi, pentru căți a fost croit internatul.

Corpul profesoral dela școlile noastre din Brașov oferă însă garanță, că aceea ce să face în Brașov este bine făcut, căci este isvorit din cap priceput și din inimă curată. Ardeam de dorul a vedea acest internat și nu m'am înșelat.

Planul și l-au făcut prin distinsul arhitect din Viena, Cezar Popoviciu, care nu și-a pus numai știința în lucrare, ci a însuflat în ia și iubirea de neam, care a aplicat toate progresele construcției de internate.

Scutit de curenți ca o cutie mare, împărțită în desparțăminte. De de subt refectoarele cu încăperile gospodăriei într'un complex; deasupra salele de învățământ cu coridoare largi de 3 metri și cu locuința rectorului alt complex; sus dormitoare cu camere de spălat provăzute cu apeduct și iarăși coridoare de 3 metri înaintea lor al treilea complex. Curățenia lucie pretutindeni desvoltă simțul estetic, caloriferul dă tina elevilor, și d-na profesoară Petroviciu pururea sânguitoare în acest millieu face să nu te simți în o casarmă, ci într'o familie, acasă.

Să înțelege, că unde sunt 90 de copii din 90 de case și cu 90 de gusturi e o și variantă de dispoziții de mâncare, dar simțul fin al dnei și dlui Petroviciu toate le observă, de toți ține cont și pe toți îi mulțumește. Vor fi ei și cu peri pe limbă, cărora li este îngust internatul, și vor pune vina pe mâncare, cum este aceasta în toate internatele, dar pe aceștia îi covârșește sentimentul comun al mulțumirii ce stăpânește mica republică din strada Prundului. După praxa noastră destul de bogată acești mici răsfățați devin în viață mai recunoscători față de aceia, care le-au înfrânat poftetele, când erau băeți sburdălnici.

Involuntar m'a sedus și pe mine instinctele omenesti, stomahul, de și eram preocupat de cele sufletești, când am luat condeiul să scriu despre internatul din Brașov, căci aici culminează internatul.

Di profesor Ioan Petroviciu este bine cunoscut la noi depe vremea când eră profesor la preparandia din Arad. Tipul omului energic și de inimă. Dânsul e încunjurat de 3 profesori, cari supraveghează lucrările și visurile elevilor, Acești profesori supraveghează masa — iarăși stomahul înainte — studiul și somnul elevilor. Iar stomahul la o parte, în fiecare sală de zi e o catedră de unde profesorul supraveghează lucrările elevilor în orele de silențiu și îi ajută în pregătirile lor ca nimeni să nu meargă nepregătit la școală; iar peste noapte lângă fiecare dormitor comun e camera de dormit a profesorului de unde supraveghează liniștea de noapte.

Se zicea că e prea mare taxa de 700 cor. și nu se vor afla destui interniști. Dar iată că în loc de 70 pe căți e aranjat internatul sunt 90 și ar fi și mai mulți dacă ar mai fi loc. Părinții aceștia mâncați de relele gazdelor particulare au adus bucuros jertfa să-și adăpostească fiii lor în loc, ce șubstitue casa părintească.

Pe noi »păgânii«, cum ne zic brașovenii, ne privește deaproape acest internat, pentru că băieții noștri fac majoritatea din el. Socotesc a face un serviciu părinților când îi orientez asupra stărilor de acolo, mai ales că mă simț competent în aprecierea unui internat.

Felul cum s'a edificat acest internat încă este o învățatură, pentru cei ce se ocupă de multă vreme cu edificarea internatului lor, cum e bunăoară Timișoara, care cu mai mulți bani în mână stau zăpăciți de o grămadă de vreme, perzând chiar ocazii priincioase de edificare. Brașovenii și-au făcut calculul cu elevii, ce le pot veni și și-au aflat socoteala, tocmai prin întocmirile lor satisfăcătoare, cu cari asigurază contingentul necesar de elevi pentru suportarea regiului și a anuităților. Dacă am așteptă noi, până se vor face și vor crește fondurile de internate, ar trebui să mai numărăm la percente vr'o 30—40 ani. În atâta vreme însă ne putem trezi cu băieții răpiți de spiritul timpului, de aceea avem vreme de mai mult spirit de inițiativă, ca să se facă și în alte părți lucrul bun, ce s'a făcut în Brașov.

Fără internate școlile de astăzi sunt școli de ieniceri, înființarea lor este una dintre cele mai ardente chestiuni culturale la noi.

C.

Cuvântare funebrală

rostită la înmormântarea protopresbiterului Toma Păcala din Oradea-mare.

de: Gh. Tulbure,
asesor ref. cons.

— „Părutu-s'au în ochii celor nepricepuți a murl și s'a socotit pedepsire ieșirea lor și mergerea dela noi sfărâmare; dar ei sunt în pace, căci nădejdea lor este plină de nemurire“.
Pild. Solomon III. 1—3. —

În chipul acesta glăsuia, cu mii de ani înainte, Solomon înțeleptul împărat al Răsăritului, rostindu-se despre taina morții și a vieții. Iar adevărul cuvintelor lui, inspirate de o adâncă credință religioasă, este mai apoi întărit și luminat prin însuși dumnezeescul alcătuitor al legii creștinești, prin Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos, care a zis: *Eu sunt învierea și viața; cel ce crede întru mine de va și muri viu va fi.* (Ioan XI. 25).

Jalnici ascultătorii!

Triști și tăcuți stați împrejurul acestui sicriu. Inima voastră e cuprinsă de o durere adâncă și apăsătoare văzând puterea distrugătoare a morții, care toate le prefăce în praf și cenușă, și care vă reaminteste nimicnicia, neșiguranța și sfârșitul vieții voastre pământeste.

Adevărat, un fir de praf, o mână de cenușă sunt și eu înaintea lui Dumnezeu, făcătorul meu. Dar înaintea voastră sunt *vestitorul adevărurilor și apostolul evangheliei lui.* Deci, în numele lui Hristos, iată zic vouă: Nu! Ceeace vedeți înaintea voastră nu e robie, ci libertate; nu e durere, ci bucurie; nu e moarte, ci e viață!

Sau credeți, că moartea este vre-o ființă spăimântătoare, în formă de schelet sau vre-un inger cu aripa neagră? Nu! Moartea este condițiunea sub care a fost creat omul în lume și pentru viață. Existența voastră este așezată între viață și moarte. Pentru toate ființele din lume moartea este tocmai așa de necesară

și de folositoare, precum este nașterea și viețuirea lor. Numai pentru cei nepricepuți — cum zice împăratul Solomon — este moartea o sfărâmare, un sfârșit al vieții. Pentru cei pricepuți, adevărat pentru cei credincioși ea înseamnă însă sfârșitul vieții vremelnice și începutul unei vieți vecinice.

Dreptaceea vouă tuturoră, cari vedeți moartea celor dragi și scumpi ai voștri, vouă tuturoră celor prigoniți de soarte și înfricați de taina morții, vouă celor, cari toți veți merge la moarte, iată, în numele lui Hristos, vă zic, că veți trece ca din somn la un vis frumos, ca din noaptea întunecoasă la aurora trandafirei a dimineții.

Numai la părere este moartea voastră o stingere și o nimicire desăvârșită. În realitate ea este o simplă schimbare sau prefacere a formei, sub care a-ți viețuit în lumea cea văzută. O ușă de trecere este din lumea cea materială și mărginită în lumea cea imaterială a desmărginirii. În numele lui Hristos vă spun, că voi sămănați lacrimi, ca să culegeți bucurie. Lăsați deci să cază vâlul întristării voastre! Faceți să amintească glasul tânguirii voastre iar inimile voastre să se aprinză de dragostea și nădejdea în Domnul și Stăpânul vieții.

Căci după cum corăbierul plutind pe apele oceanului încă din depărtare zărește țărnișii pământului dorit de dânsul, tot asemenea și noi, cu ochii credinței și ai nădejdei, pătrunzând prin taina acestei lumi, vedem și presimțim, că dincolo de viața aceasta se deschid plaiurile inverzite ale unei alte lumi, eterne, curate și pline de fericiri.

În lumina aceasta a evangheliei dumnezeiești să privim și noi stingerea vieții trușești a aceluia, care asemenea nouă chemat a fost să propovăduiască cuvântul vieții de veci, a mult regretatului nostru protopresbiter Toma Păcala.

Dar ori câtă mângâiere și alinare ar vărsa în sufletele noastre glasul credinței, eu simțesc și văz, că toți suntem covârșiți de jale și durere la vederea sicriului, care ne-a ascuns pentru totdeauna chipul cel părintesc și blajiu al venerabilului nostru protopresbiter. Durerea aceasta o talmăcește mușenia adâncă, ce stă întipărită pe fețele tuturoră, ca o elocvență mult mai puternică decât rostul meu slab și copleșit de întristare.

Credeam cu toții, că arborele vieții sale încă nu și-a consumat întreg suc și toată puterea de a rezistă față cu viscole din afară. Îl așteptam chiar să se reîntoarcă acasă, deplin însănătoșat din boala, ca e de mult se furisase în trupul lui, dar despre care nimeni nu bănuia, că este solia morții. Cariul distrugător al boalei rodea însă de mult la rădăcină. A fost deajuns un vânt mai aspru și iată, arborele, la aparea tare și vânos, este culcat la pământ! Zadarnică a fost puterea vindecătoare a leacurilor, zadarnică a fost îngrijirea gingașă și devotată a soției iubitoare, protopopul Toma nu a mai putut fi mântuit. Patul durerilor la schimbat cu patul odihnei de veci. A opus înainte de a ajunge seara vieții sale.

Înainte de ce apune, sfântul soare de regulă ne mai arată odată, în plină frumusețe, fața sa cea aurie și strălucitoare ca un disc de foc.

Înainte de ce am ascunde-o în pământ, voi să vă arăt și eu în linii generale icoana vieții și a activității repausatului, pentruca s'o mai privim odată și să ne pătrundem de golul, ce-l lasă în sânul sf. noastre biserici dreptcredincioase.

* * *

Protopresbiterul Toma a văzut lumina zilei la anul 1850, în comuna Căoașd de lângă Salonta, unde a și primit cele dintâi elemente de cultură. Urmărindu-și studiile la liceul românesc din Beiuș, cu o întrerupere de 3 ani, în care și-a făcut serviciul militar activ, a terminat cele 8 clase și a trecut examenul de maturitate. Simțind în inima sa atragere și vocațiune pentru demnitatea preotească, și-a continuat studiile, ascultând cursurile teologice la seminarul nostru diecezan din Arad, după absolvirea căruia a fost aplicat în cancelaria consistorială.

La anul 1879 poporenii din frunța noastră comună Jaca alegându-l de preot, prin punerea mânilor I. P. S. Sale actualului nostru mitropolit, pe atunci episcop al Aradului, a primit darul preoției și a păstorit poporul din Jaca în vreme de 10 ani. Iar după trecerea la cele vecinice a protopopului Orăzii *Simion Bica*, adormitul în Domnul, care știuse în răstimpul acesta să-și câștige încrederea și iubirea factorilor competenți, a fost însărcinat cu conducerea protopopiatului Orăzii-mari, pe care la administrat din Jaca în curs de trei ani. Fiind hirotosit întru protopresbiter, la anul 1888 a intrat definitiv ca paroh și protopop în Oradea-mare, în care calitate a slujit cu credință până aproape de ceasul morții sale, așadar în restimp de 24 ani și având cu totul 33 de ani de preoție și mănoasă activitate în via Domnului.

În urma demnității de protopresbiter, răposatul a fost și prezidentul Senatului „*fundatiunii Nicolae Zsiga*”, iar superioritatea bisericească, apreciind calitățile sale, la chemat să ia parte la rezolvirea celor mai importante afaceri bisericești, alegându-l *asesor onorar* al Consistorului nostru eparhial din Oradea-mare. Pe lângă acestea a îndeplinit mai multe alte funcțiuni, ca spiritual, catehet și membru al diferitelor corporațiuni culturale, sociale și economice.

Și pot să constat, că în toate aceste slujbe și scaune de cinste pe răposatul nu l'a ridicat nici pofta de mărire, care nu se potrivea cu firea lui, nici grația nemeritată a mai marilor, pe care nici când nu o cerșia și nici jocul sortii, care pe mulți nevrednici înalță pe scara onorurilor — ci numai munca devotată, străduința nepregetată, dragostea și încrederea clerului și a poporului.

Iar în rândul al doilea pot să constat — aici în fața sicriului său și a altarului, la care a slujit aproape un pătrar de veac, — că toate aceste oficii și funcțiuni de onoare răposatul le-a purtat cu cinste, cu zel și devotament, spre mărirea lui Dumnezeu, spre lauda bisericii și spre folosul poporului credincios.

Rodurile vieții și activității sale de păstor parte se cunosc, parte se vor arăta mai târziu. Preotul este asemenea grădinarului, care samănă, stropește, plivește și îngrijește, dar rareori ajunge să vadă cu ochii holda răsărită și cu atât mai puțin să guste din fructele semințelor aruncate de mâna lui harnică.

Viitorul va vădi mai deaproape meritele și faptele răposatului nostru paroh și protopop. Căci cecece nu putem constată astăzi, se va accentua mâne, cecece nu putem distinge și vedea în prezent, vor desluși mai clar ochii posterității, dat fiind și faptul, că cei mai mulți oameni se preamăresc prin urmașii lor.

Dar aprecierea unor calități ale regretatului, ca preot și ca om, nu mai aparține viitorului, ci prezentului și nouă tuturor celor cari l'au cunoscut mai deaproape. Sub raportul acesta în răposatul am pier-

dut mai presus de toate un preot adevărat sau — cum zice cântarea bisericească — „*întru credință și întru nădejde, întru dragoste și întru blândețe, întru vrednicia preoției cu buna cinste înfrumusețat*”.

Cu adevărat *vrednic preot* a fost răposatul, jalnici ascultători, și mai presus de cât toate a fost un *om de omenie*. În împlinirea chemării sale eră conștientos până la pedanterie. În vorbă și faptă cumpănit, în relațiunile esteriore cu oamenii corect și disciplinat.

În calitatea sa oficială, față de superiori eră cuviincios și supus, față de colegi sincer și echitabil, iar față de inferiori binevoitor și drept. Iată tot atâtea calități frumoase, la cari țin să mai amintesc notă specifică a caracterului său: Obiceul de *a nu vorbi de rău pe nimeni*, nici chiar pe dușmani! O trăsătură, la aparență neînsemnată, ca și celelalte, dar cu atât mai prețioasă, cu cât este prea rară în zilele noastre, când vedem, că intrigile și bârfelile se răsfață în dragă voie chiar și pe buzele celor, ce chemați ar fi să le stărpească.

În sfârșit, chiar fără să-și fi agonisit alte merite reale pe terenul vieții noastre *culturale și sociale* din acest oraș, prin simplu faptul, că nici odată nu a sămănat între noi vrajbă și ură, ci numai dragoste și armonie, prin faptul acesta, zic, încă și-a câștigat tîllu la slima noastră, până eră în viață, și la regretul nostru sincer, acum după ce l'am pierdut.

Jalnici ascultători!

Scurtă și trecătoare ca o năluca este o viață de om. Dar nu după numărul anilor se cinstesc bătrânețele și nu după lungimea ei se prețuște viața, ci după petrecerea ei în cinste și înțelepciune. Fericit, cel ce la ieșirea sa din lume lasă după sine pildă unei vieți înțelepte, cinstite și bogate în roduri de fapte bune.

Ușor și fericit pleacă acum dintre noi și adormitul în Domnul, vrednicul nostru protopresbiter Toma. Corabia chemată să-l transpoarte la limanul vecinicii și-a întins pânzele și stă gata de plecare. Iar mie mi-a devenit dureroasa datorință să mă fac rostitorul glasului său amuțit de suflul morții, să întind mâna celor, cari rămân la țarm și să le zic, în numele lui, *un ultim cuvânt de adio!*

(Urmează obiceiurile *tertăciuni*: 1. Dela soție. 2. Dela frați. 3. Dela cumnate și cumnați. 4. Nepoți și nepoate cum și alte rudenii. 5. Dela P. S. Sa Dl Episcop diecezan. 6. Dela P. C. Sa Dl vicar episcopesc. 7. Dela Consistorul eparhial al Orăzii. 8. Dela senatul fundațiunii Zsiga și dela institutul „Bihoreana”. 9. Dela preoțimea și învățătorimea tractuală. 10. Dela parohienii din Oradea-mare, inteligență și popor. 11. Dela corporațiunile parohiale și împreună slujitori. 12. Dela toate autoritățile bisericești, școlare, civile și militare, cari s'au reprezentat la actul înmormântării.

Profeții mincinoși.

(Urmare).

Cumcă pe omul fără cunoștință în ce mare măsură îl poate seduce litera moartă, dacă să leagă orbii de ea, mai luminat decât razăle soarelui ni mărturie aceia, că bapțiștii de judecă ori și ce sărbătoare, ori și ce invenție. Să privesc a fi următorii lui Hristos deși ei nici pe urma Lui nu umblă. D'apoi că Mântuitorul Isus adeseori mergea cu învățăceii săi în Ierusalim la sărbători; cu ei la olaltă a mâncat mielul paștilor, ba încă și sâmbăta a sfințit'o, nu însă ca jidovii, ci o a sfințit într'un chip mai deschilinit, prin aceia, că a învățat și a făcut bine. E vorbă, că dacă

baptiștii și nazarinii ca sectari se țin într'atâta de zisele S. Evangelii, pentruce nu țin și sâmbăta, pentruce nu mănă melusău paștilor? Pentruce o țin cu noi la olaltă ziua Duminecii, când nici pe aceasta ziua nu nia încheiat-o Isus, și care ziua numai mai târziu a devenit sărbătoare adevărată și mare, întru amintirea Învierii lui Hristos și a Pogoririi Duhului Sfânt, apoi întru amintirea, că Dumnezeu în zi de duminică s'a odihnit de toate lucrurile Sale.

Urgia zilei și a nemulțumirii numai atunci ne-ar putea ajunge odată, dacă noi ca creștini botezați, n'am ținea afară de duminică și sărbătorile prescrise de biserica noastră, întru amintirea: Nașterii, botezării, morții, învierii și înălțării Dui Hristos la Ceriu; apoi a sărbătorilor de peste an, cari reamintesc viața și faptele SS. Apostoli, Părinți și Mucenici, cari pentru legea și învățătura lui Hristos au suferit patimi și moarte. Baptiștilor și nazarinilor nici că le pasă de astea, fiindcă din S. cărți nu le știu află. Inimă de piatră trebuie să aibă acel creștin, care altcum împlinește și altcum cetește; iar creștinul adevărat își ține de o sfântă datorință, că pentru iubirea și dragostea ce o are către Hristos Dumnezeu, sărbătorește sărbătorile lăsate nouă de SS. Apostoli, Părinți și Mucenici.

Mai am să vă vorbesc încă și despre aceia, că sectarii aceștia pentruce urăsc biserica? Să vedem, ce putragai să mai ascunde sub sicriul zugrăvit? Să ne mai ocupăm, încă puțin cu acești sectari, ca să-i putem cunoaște și mai bine în întregimea lor. Una am să vă amintesc ce mi s'a întâmplat mie în comuna mea. Un baptist din altă comună venind în comuna mea, și lăbind și împărțind cărți d'ale lor, se foarte făleă cu știința lui din S. Scriptură. Chemat fiind la mine, am început să vorbesc cu el din Scriptură, dar omul meu întru atâta a fost de prostuț în ale cunoștinței, încât nici la o întrebare nu mi-a știut răspunde. Unele părți din testamentul nou le știă de a rostul, căci, — după zisa lui, — de 6 ani tot cu aceasta carte s'a ocupat. Cu toate astea din Scriptură nici atâta cunoștință n'a avut ca un prunc de școală. Nici idee n'u avea despre cele mai însemnate lucruri; despre botez, apoi câte părți are biserica lui Hristos? Care este partea văzută și nevăzută a bisericii? Nici aceia n'a știut, ce însemnă cuvântul „Isus” apoi „Hristos” și „Evangelie”. Iar de cuvintele ce iam amintit dela Matei XX. 14: „*Te-ți al tău și mergi*”, am să vă vorbesc mai pe larg.

III.

Ceia ce până acum v'am spus despre baptiști și odrasla cea rea a acestora, despre nazarinii, ar fi destul ca să nu-i suferim într'ai noștri, fără a-și legitimă sărăcia neutralității și fără a nu ne ocupa cu secta lor. Dacă însă neghina și-au lăsat-o în scrisori tipărite, lăfite și date în mâna alor noștri poporeni nu ne este iertat ca așa ușor să ne despărțim de ei.

Le-am cetit și eu ca preot aceste scrisori, samănă cu veninul amestecat cu prav de zăhar, care întâi ne îndulcește gura, dar apoi ne poate cauza și pericolu, m'am decis, că cu acest venin, amestecat între zăhar, să vă fac mai de aproape cunoscut, și să vă amintesc despre baptiști și unele lucruri, pe cari ei în scrisorile lor nu le amintesc (Titlul cărții este: „*Cine sunt baptiștii, ce cred, și unele însușiri de ale lor*”).

Multe dintre învățăturile lor sunt retăcute, prin cari știu și ei, că ur resturnă numai pacea dintre omenime. Vedeți acești sectari voiesc întâi, că cu vin dulce să-i imbete pre aceia, cari le ascultă învățătura. Când văd, că ia amuțit, atunci îi îngrădește cu

drojdiile cele amară. Cu un cuvânt să vârăsc între oameni în haine de oi și numai mai târziu își arată dinții de lup. Întâi să nuzesc să aibă încredere, și cei ce nu grijesc, vrând nevrând ajung în mreja lor veninoasă. Noi, ca preoți și conducătorii voștri, vedem aceasta spadă și pumnar veninos, am dori însă să o vedeți și voi ca poporeni ca ascultând povața noastră, nime să nu vă înșele.

De câte ori ascultăm fericitoarea învățatură plină de Duh a Mântuitorului; de câte ori îi consacram pe pruncii noștri în legătura mamei noastre biserici; de câte ori consacram câte o zi de sărbătoare în amintirea darurilor celor Dzeești ale Mântuitorului nostru Isus Hristos revărsate asupra noastră, de atâtea ori urmărim și atunci, dacă în bisericele zidite spre lauda lui Dumnezeu ne adunăm, ca să ne deschidem Tatălui Ceresc simțămintele inimei noastre, cerând iertare de păcate. Nu așa fac baptiștii. Acești ca robi lăntuiți de litera pământului, nici că voiesc să audă de biserică, cu atât mai puțin cei de un sânge cu ei, secta nazarineană, cari S. Biserică, — numai pentrucă după părerea lor oameni păcătoși o cercetează, — o numesc „*Sicriu de piatră*”, „*Casă de petrecere*”; — ba s'au întâmplat și aceia, că venind ai noștri poporeni dela biserică și convenind cu ei, ia întâmpinat cu pioasele cuvinte: „*Dumnezeu vă ierte*”. Sectarii, ca neamuri și vecini de ai lor, răsându-le le-a răspuns: „*Noroș bun*”, întrebându-i: „*Veniți dela casa făcută de idoli*”? „*Veniți din grajdul voștru*”?

Va să zică S. Biserică, unde să adună credincioșii noștri spre rugăciune, e grajd de vite, după părerea lor?!

De biserică, cum zic ei, n'au lipsă, fiindcă și ap. Pavel (I. Corint. III. 17.) despre ei grăește așa: „*Au nu știți, că sunteți biserica lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi*”? Pentru asta vestesc ei, că biserica lui Dumnezeu e în tot locul, unde se adună.

O! voi suflete rătăcite și nefericite! D'apoi, că aceia o știu cu toții, că Dumnezeu e în tot locul de față, cu atât mai vârtos în S. Biserică, unde se adună creștinii pentru a aduce rugăciuni de laudă și mulțumită lui Dumnezeu, căci scris este: (Matei XVIII. 20) „*Că unde sunt doi sau trei adunați întru numele meu, acolo sum și eu în mijlocul lor*”. S. Biserică este locul, unde să adună creștinul bun ca să asculte slujba Dumnezeiască, S. evanghelie, S. rugăciuni, în cari să cuprindă viața vecinică; biserică este locul, unde creștinii să adună ca să asculte învățătura preotului, căci *credința din auz este, și cum vor auzi fără predicator?* (Rom. X. 14. 15.) Am putea înțelege ura, pe care o au baptiștii și nazarinii față de biserică, dacă Domnul Hristos numai odată s'ar fi împotrivit S. biserici și pe aceia o ar fi înconjurat. Din cele aduse nainte tocmai contrar aflăm și ar putea află și acești sectari, căci și pruncul de școală știe din cele învățate, că pe Hristos la 40 de zile după naștere, l'a dus mamă-Sa și Iosif în biserica din Ierusalim, în biserica făcută de mână omenească, spre al închină lui Dumnezeu. Oare mamele adevărate nu întru aducerea aminte a acestei mare însemnătăți pentru creștinism își aduc pruncuții la biserică la 40 zile după naștere, spre a fi închinați de către preot naintea altarului? Și tot pentru întărirea credinței în Dumnezeu! D'apoi când a fost Isus de 12 ani nu s'a dus împreună cu mamă-Sa la biserica din Ierusalim la sărbătoarea Paștilor? Oare nu însuși Isus a zis-o: (Matei XIV. 49.) „*În toate zilele am fost la voi în biserică învățând*”? Tot așa oare nu toți evangeliștii mărturisesc, că Hristos a învățat și

ținut învățături și în biserică, iubind casa lui Dumnezeu, pentru asta o a curățit pe aceia de vânzători de porumbi și schimbători de bani. Iar Isus ca om sfânt, drept și nevinovat mândindu-se pe cei-ce casa lui Dumnezeu o au făcut casă de neguțatorie, și-a făcut biciu de ștreang și așa ia scos pe toți din biserică. Abunăseama, că dacă bapțiștii și ceilalți sectari l'ar urmări pe Dl Hristos, nu ar fi cu așa mare ură față de biserică unde omul departe de gândurile lumesci, numai lui Dumnezeu nu slujește; nizuindu-se într'acolo, ca mădular cinstit al bisericii lui Hristos să se facă. Pentru asta în toate zilele vieții noastre să ne aducem aminte și cu dragoste să cântăm cântarea psalmistului David: „O! Doamne! cât am iubit lucrurile casei Tale și am preamărit Dumnezeirea Ta“. Știindu-le toate astea, nu ne putem mira nici despre aceia, dacă acești sectari, pe lângă toată dreptatea, provocându-să la numele lui Dumnezeu, nu voiau să pună jurământ, despre ce în scrierile lor tipărite și împărțite între popor, încă au aflat de bine a tăcea. Astfel au intrat bapțiștii. Tot asta o știm și despre mlădițele lor, despre nazarineni, pe cari și cu săla abia li putea face să joare. Cumcă și bapțiștii opresc jurământul, e sigur, deoarece fundatorul lor *Simeon Mennó*, pe care și ei ca pe atare îl cunoșteau, dacă știa, că cutare dintre ei cutează să se joare naintea forurilor lumesci, îl eschidează din jurământ. Și cu toate astea dacă cutare totuși să jura, acela călca sub picioare una dintre cele mai însemnate învățături ale bapțișmului; anul ca asta eră apoi ca pragul cășii, care nu e nici în casă, nici afară.

Și oare pentru ce să arată ei a fi așa străini față de jurământ? Pentrucă să piară pe litera moartă. Ce este scris la Matei V. 34.: „Nu te jură nici decum; nici pe ceriu, că este tronul lui Dumnezeu; nici pe pământ, că este așternut picioarelor lui; nici pe Ierusalim, că este cetatea marelui rege; nici pe capul tău nu jură, că nu poți să faci un păr alb sau negru. Ci fie cuvântul nostru: Da, da, nu, nu; că ceea ce este mai mult decât aceste, este dela cel rău“.

Zisele acestea ale Scripturii le asemănă cu cuvintele ap. Iacob (II. 12.) și orișice jurământ alungă ca pe o faptă osânditoare, fără a să gândi, că în locurile citate, atât Hristos, cât și Apostolii, desaproabă acel jurământ îndatinat al poporului jidovesc, pe care ei în neguțatorie îl aplicau, ca pe cei slabi în credință cu atât mai ușor să-i poată seduce.

Isus nu numai că poată seduce jurământul curat, ci însuși și El a pus jurământ, când la întrebarea arhierelui (Matei XXVI. 63), „Te jor pe Dumnezeu cel viu, să ne spui, de ești tu Hristosul, Fiul lui Dzeu“! cu curaj ia răspuns: „Tu ai zis“! Iar răspunsul asta a fost una cu jurământul. În mai multe rânduri s'a jurat și ap. Pavel, când pe lângă fidelitatea lucrurilor lui l'a chemat la mărturie pe Hristos Dumnezeu; iar jurământul îl recomandă și creștinilor prin cuvintele din Scriptură: „Oamenii să joară pe un lucru și mai mare, decât ei, și lucrurile le întăresc prin jurământ“.

După toate astea o albeată a inimei mai întune-coasă nici că le trebuie sectarilor, cari ochi au și nu văd, urechi au și nu aud, că nu este Duh în gura lor. De aci apoi devine se înțelege, că la ei căsătoria, care nu e sfințită prin jurământ, nu e altă, decât un lucru nelegiuit, un trai țigănesc; când coloză privită căsătoria ca pe o rânduiială, ca pe o taină sfântă alui Dumnezeu, n'ar o rânduiială, ce pe o taină sfântă alui Dumnezeu, spre cari ne îndatorează zicând: „Voi bărbăților, iubiți-vă muerile voastre, precum și Hristos și-a iubit bise-

rica sa și pe sine s'a dat pentru dânsa“. Căci legătura dintre bărbat și muere, asemănată cu legătura ce există între biserică și Hristos, abunăseama se poate numi vrednică spre a fi împreunată cu chemarea întru mărturie a Părintelui Ceresc. Nazarineni, cari pe ei sfinți se zic a fi, de astea cuvinte ale Scripturii nici că știu, căci ei la legătura sunt satisfăcuți cu o simplă făgăduială și dacă dau mână la olaltă, prin ce ei numai truștii sunt împreunați, nefiind legătura lor sfințită prin jurământ, prin taina căsătoriei.

O! Doamne! cum sunt de îngoropie la acești sectari toate tainele legii cei nouă! Cum la ei toate sunt numai un nume gol, pe care nici nu-l mai cinstesc. Lor, ca și fiilor aleși din aceasta lume, cari n'incetat tot despre rai visează, n'au, nici nu pot să aibă casă stătătoare. Și pre când Isus a plâns, când a văzut că se apropie pustiirea Ierusalimului, pe atunci slăbănogii aceștia pe oamenii, cari nu sunt de o credință cu ei, pe toți iar așeză în Vavilon, bucurându-se de perirea Vavilonului. Pe când Isus a iubit pe toți, pe atunci acești sectari nu cunosc nici patrie, nici națiune, pentru a căreia apărare nu voiesc să prindă armă. Și dacă totuși legea îi deobligă la asta, prind din silă, dar tot atunci lucră împotriva legii lor, fiindcă apostolul lor *Simeon Mennó*, l'ea interzis prinderea armelor.

Și noi recunoaștem, că ar fi faptă salutară, dacă odată s'ar așeză în pace, și să fie adevărată, și dacă poporul așezat ar făuri din săbii, coase și lopeți. Asta însă nu credem să se poată realiza deocamdată, căci dacă pe spinarea acestui pământ nici o păreche de oameni n'a putut încăpea în pace, cu atât mai vărtos o va ajunge aceasta poporul și națiunile atât de mult sporite, ca să trăiască în pace. Astăzi cel mai tare pe nedrept îl atacă pe vecinul lui. O! și dacă am fi de păreră a atacărilor, că pentru apărarea țării să nu fim deobligăți a prinde arme, de mult ne-am fi pierdut și numele.

Avem norocire, că pentru împărăție, națiune, credință și grai n'a fost limbă, care să lupte și să jertfească mai mulți ca noi românii. Pentru asta nici n'avem nevoie de casandre plângătoare, cari să tot cobească din zorii zilei până în ceasurile amurgului, pieirea cetăților strămoșești. Ne trebuie luptători viteji, cari să apere până la cea din urmă suflare a vieții lor, ceace avem mai scump pe lumea asta, credința și graiul nemului. Mulți luptători ne deie Dumnezeu, cum e P. S. S. Dl Episcop al nostru diecezan, care cu arma dreptății în mână, cu S. Evangelie și S. Cruce, să luptă, — fără nici o cruțare, — pentru a împărtași fiilor săi sufletuși învățături arhieresti, odată cu ocaziunea sfințirii unei și altei biserici, altădată cu ocaziunea vizitării canoicice. O! și ce misiune în mijlocul fiilor săi sufletuși să află fericit, știind, că altmintrea ar fi să ne așteptăm moartea națională cu zile!

Uscături însă tot se află, cărora le zicem: Perirea ta din tine să fie tu baptist și nazarinean, cari n'aveți nici casă, nici masă, nici împărăție, ci fugiți de ici colea în ascuns, în vestimente de oi ca lupi răpitori. Aceia confesie dar, care atacă sanctuarul vieții familiare, care și cea mai gingașă odraslă a iubirei față de grai și limbă părintească o rupe din inimă, nu e vrednic să se ridice la suprafață chiar nici atunci, când să îmbrace în cea mai plăcută haină, cum e bapțișmul, sau nazarenismul fățurit.

Am nădejde însă, că învățăturile răutăcioase ale acestor sectari, prin cari ei strică numai aerul, și seduc pe cel sărac de inimă la întunecime, zic, am nădejde,

că învățăturile acestor profeți mincinoși ca sămănători ai neghinei, nu le veți asculta, mai vartos dacă vă veți aduce aminte de baptistul și nazarineanul nostru din comună, cari pe fratele și sora lor dulce, născuți dela un tată și mamă, cu fapta au voit să-i tragă în mreja lor imăloasă. Și dacă nu te-a succes nici chiar atunci, când fratele mai bătrân ca sectar le-a profețit, că pe vară așteaptă să se coboare S. Ilie, care te va vorbi tot ca iel, — nu a mai deschis ușa frate la frate și soră la soră, ba nici mulțumita lor nu le-a primit. Să nu cădeți dar în ispită prin ascultarea minciunilor lor, căci pe toți membrii acestor secte li cuprinde și zdrobește, — precum vedeți și voi, — așa boală deschilinită sufletească, în care numai ochiul vede, numai urechea aude, numai buzele se mișcă, dar însuși înțelegerea li oarbă, surdă și mută. Locul de adunare a lor, e un loc de adunare al unor oameni rătăciți la minte, cari tot visuri de acele visează ca oamenii trecuți din lume, cum a fost visul lui Iacob, care a visat, că pe scara cea de ceară, făcută de iel, ingerii să sniau la ceriu după spiță pe spiță. Odată însă tot trebuie să se trezească acești nenorociți, căci va suna cuvântul dreptului judecător: „*Vai voaună conducători orbi! cari strecurati țântarul și înghitiți cămila. Suflet e acela, care învie; iar litera omoară*“. Tu însuși pe tine te pierzi Israile! Voi însă ca suflete rătăcite, cari alergați și umbrați de capul vostru de ici colea în întunecime, sămănați neghina întră grăul curat, pe care Dumnezeu vi-o lasă să crească până la seceriș dinpreună cu grăul curat, când apoi învățăturile voastre stricate ca și neghina se va smulge, în snopi se va legă și se va arde; iar grăul curat ca învățătura bună, să va trieră și în jîtniță se va așeză.

(Va urmă).

Vincularea depunerilor la bănci.

Spaima războiului a făcut actuală îngrijirea de banii gata ce-i au oamenii la bănci. În nex cu cele scrise în N-rul trecut, pentru mai bună liniștire a lumii speriate, recomandăm celor îndoelnici vincularea depunerilor. Aceasta se întâmplă așa: deponentul cere dela bancă să se inducă la depunerea lui rezerva cu care îi depune, anume, că banii să nu-i poată scoate nimeni numai deponentul în persoană sau la mandatul lui în scris, poate să facă chiar și dispoziție pentru cazul de moarte, că cui să i-se plătească depunerile. Aceasta rezervă să induce în cartea depunerilor iar libelul să stampilează cu clauzula de rezervă. Banca e răspunzătoare apoi ca să nu plătească depunerile nimărui decât numai deponentului în persoană sau imputernicitului lui, după cum anume e rezerva, iar în caz de moarte dacă e designat moștenitorul îi plătește acelaia, ori cui îi va rândul legea.

Vinculația aceasta asigură banul deponentului contra furtului ori pierderii libelului, căci înzadar ar veni cel ce a furat, ori a aflat libelul ca să scoată banii dela bancă, fiindcă în loc de a căpăta banii este prins și trebuie să deă seamă cum a ajuns la libelul vinculat. Iar în caz de

moarte, fie naturală, fie silnică, fie în războiu, rezerva vinculată la bancă este ca un testament după care are să moștenească banii acela pe care deponentul îl designează în rezerva sa.

Este interesul obștesc economie ca poporul să fie luminat în chestia aceasta, ca prin bănci să i-se asigureze economiile cu multă trudă adunate și să nu cadă pradă înșelătorilor și făcătorilor de rele, cari speculează nepriceperea oamenilor.

Vorbirea dlui Iuliu Vuia

rostită cu ocaziunea centenarului inst. nostru pedagogic.

*Ilustrisime Domnule Episcop!
Venerabili demnitari bisericești!
Doamnelor și Domnilor!*

Progresul a chemat omenirea la cea mai înălțătoare și nobilă luptă, carea este lupta luminii în contra întunerecului. Neamuri conștii de al lor viitor, știind că cultura este paladiul existenței popoarelor, și-au întrunit forțele în număroase instituțiuni culturale. Popoară culte au putut — chiar — să dispară de pe covorul pământului; ele vietuesc însă și astăzi în cultura și literatura lor.

Victoriile câștigate pe câmpii de bătaie dispar, laurii cari au încoronat fruntea victorioșilor s'au veștejit ca florea câmpului.

Ineununăm și azi cu glorie amintirea vechilor Romani, nu pentru că au avut Horați și Ciceroni, pentru că prin cultura lor au lăsat monumente neperitoare culturii generale a omenirii.

Convinși despre aceste adevăruri fericirii noștri înaintași au pus — la începutul secolului al XIX temelia celui mai însemnat așezământ cultural a „Regiului colegiu preparandial din Arad“, care a avut norocirea de a avea profesori pe cei mai luminați bărbați ai acelor vremi; astfel că acești vrednici apostoli au făptuit nu numai desrobirea intelectuală a neamului, ci au făcut începutul luptei pentru desrobirea bisericii; carea de veacuri a fost, este și va fi depozitarul și conservatorul caracterului etnic al neamului nostru.

„Cultura Românilor din Ungaria — zice distinsul istoric Papiu Ilarian — are de ase mulțumi preparandiei din Arad și zeloșilor ei profesori“, iar distinsul scriitor bănățean *Damaschin-Bojină* numește cu drept cuvânt acest institut de „*autorul buneii norociri românești*“.

Reuniunea învățătorilor bănățeni cu sediul în Timișoara, condusă de sentimentul de recunoștință față de aceasta „Alma mater“ a luat inițiativa și în însoțire cu surorile reuniuni învățătoarești a făcut tipurile unor vrednici profesori ai acestui institut, voind prin acest act de grațitudine să facă educația tinerimei studioase a acestui seminar, căreia i-se va reaminti pururea prin tipurile aceste *faptele mărete* ale acestor vrednici luminători ai neamului.

Predând în numele reuniunii aceste tipuri destinațiunii, vă rugăm Preacuvioase Părinte director; ale primii în semnul fieștii noastre recunoștințe, urând din inimă că atotputernicul Dumnezeu să dăruiască acestui institut încă multe veacuri de *falnică esistență*, căci precum „Hristos pe Lazar din morți l-a înviat, așa tu Româniea din somn o ai deșteptat“, falnic institut al neamului.

CRONICA.

Necrolog. Marți la orele 10 a. m. a avut loc în Miniș înmormântarea distinselor soții a dlui George Popoviciu protopop asesor ref. consistorial în Arad. Actul funebral l-a oficiat protopopii Dr. George Ciuhandu, Procopiu Givulescu și Fabrițiu Manuilă asistați de alți 10 preoți. Răspunsurile au fost date de corul seminarial. Mulțime de lume a petrecut pe defuncta în ultima sa cale împărtășind astfel durerea nemângăiatei familii. Șirienii încă și-au ținut de datorință morală a da cinstea cuvenită familiei fostului lor protopop. Odihnească în pace!

Predică soldaților. Duminică s'a celebrat în catedrala noastră din Arad un înălțător serviciu dzeesc pentru soldații din fortăreața Aradului.

Întreagă ostășimea de legea gr.-orientală au fost adusă la biserica catedrală sub conducerea ofițerilor ei în ținută mare și a muzicii militare, la orele 8 dimineața. Incăpătoarea noastră biserică a fost tixită de jos până sus în coruri.

Parintele protosincol Roman Ciorogariu a împlinit funcțiunea de preot, iar corul seminarial postat în altar a cântat răspunsurile. După stropirea ostașilor cu aghiasmă a urcat părintele protosincol amvonul și a rostit o înălțătoare cuvântare, care a produs adânci impresii asupra soldaților. A fost norocos gândul generalului din fortăreață, de a oferi ostașilor creștini acest moment de relevație sufletească în zilele grele când s'au despărțit de familiile lor.

Aviz! Istoria Ungariei de I. Vuia Ed. VIII. Prețul 50 fil. apărut în tipografia diecezană și s'a înaintat -- pe calea Ven. Consistor -- înaltului minister spre aprobare; care se speră a veni curând. *Ministrul instrucției* a aprobat sub Nr. 127380/1912. Curs practic de limba maghiară partea I. Ed. X. și partea II. Ed. VIII. de I. Vuia Arad. Prețul fiecăreia părți 50 fil. Sub Nr. 127381/1912 Carte de cetire cl. 4 Ed. VII de I. Vuia Arad Prețul 60 fil. Sub Nr. 152751/1912. Abecdar ilustrat de I. Vuia Ed. X. Arad. Prețul 40 fileri. *Carte de cetire* cl. 3 aprobată în ediția VII cu rezoluția ministerială de sub Nr. 131332/1912, cu decisul ven. consistor aradan sub Nr. 3830/1912, acelu caransebeșan de sub Nr. 7384/1912 și acelu oradan de sub Nr. 2632/1912 pentru școlile cu limba de propunere română. Prețul 50 fil.

Concurs.

În urma ordinului Ven. Cons. diecezan 5662/912 pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățărești-cantorale dela școala gr. or. rom. din Magulicea (Kismagló) se eserie din nou concurs, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar în bani gata din cassa cult. 600 cor.
2. spese de conferențe inv. 20 cor.
3. Scripturistica 20 cor. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
4. Lemne pentru școală și învățător după trebuință.
5. Locuință și uzufructul grădinei școl. $\frac{1}{2}$ jugher de după care dările publice le va plăti învățătorul.
6. Intregirea salariului fundamental și obvenindele cvinvenale s'au cerut dela stat conf. art. XXVII 1907.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți să-și susțină recursul lor instruite conform receririlor „Regulamentului p. inv.“ și adresate comitetului par. din Magulicea, la oficiul protopresb. gr. or. rom. al Halmagiului (Nagyhalmagy); totodată se cere să se prezenteze recurenții în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic făcându-se cunoscuți poporului.

Comitetul par. din Magulicea.

În conțelegere cu *Cornel Lazar* ppresbiter insp. școl. —□— 1—3

Se publică concurs cu termen de 30 zile la postul de capelan temporal pentru parohia de clasa I (primă) Roșia din protopopiatul Beiuș pe lângă actualul paroh Petru Ciuhandu cu următoarele beneficii și respective condițiuni:

1. Jumătate din toate venitele stolare preotești fasonate în coala B., cari în suma totală fac 473 cor. 62 fileri.
2. Intregirea dela stat din cvota destinată pentru capelani.
3. De cvartir se va îngriji însuși alesul, deoarece casa parohială nu este.
4. Alesul va fi îndatorat să împlinească toate funcțiunile rituale și să țină catehizațiunea cu elevii de școală de orice categorie.

5. Fiind parohia de clasa I. dela candidați se pretinde cvalificațiunea preotească de clasa primă. Recurenții au să se conformeze dispozițiunilor cuprinse în §§. 32 și 33 din Regulamentul pentru parohii.

Comitetul parohial.

Petru Ciuhandu președinte. *Dumitru Papp* notar.

În conțelegere cu: *Dr. Victor Fildan* adm. ppbiteral. —□— 2—3

Pentru ocuparea alor două posturi de învățători, imbinat cu cantoratul în Biharkristyor (Cristior) se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“ Școlile sunt separate una de alta și se află de una în Cristiorul de jos; iară ceialaltă în Cristiorul de sus-tiarină.

Salarul și la una și la alta constă din bani gata ce se repartizează pe credincioșii aparținători și la una și la ceialaltă școală La școala din Cristiorul de jos este 610 coroane; iar la școala din Cristiorul de sus 632 coroane. În aceste sume este computat pentru fiecare învățător venitul cantoral în sumă de câte 40 coroane.

Pentru conferințe și la una și la alta școală 20 coroane. Curățirea și încălzirea saelor de învățământ cade în sarcina comunei bisericesti.

Locuința și la una și la alta școală stă din 1 chilie 1 culină și o cămară.

Comuna bisericască, nefiind în stare a acoperi dela sine întregirea salarelor și darea cuincuenalelor recerute și prescise de lege, nu se obligă ale acoperi ci se vor cere dela stat.

Ceice vor ocupa aceste stațiuni sunt obligați a conduce și deplini cantoratul în toată duminica și sârbătoarea în s. biserică, tot așa și la slujbele ce ar veni în parohie pe lângă stolele îndatinate; mai departe a instrui și deprinde pruncii dela școală în cântările bisericesti. Propunerea religiunii și catehizarea pe lângă supraveghierea preotului cade în datorința celor aleși.

Doritorii de a ocupa aceste stațiuni să-și trimită recursul prevăzut cu documentele recerute la adresa P. O. D. Adrian P. Desean protopresbiter în Vaskoh, numind tot odată în recurs și școala la care dorește a fi ales: în Criștiorul de jos sau în Criștiorul de sus-tiarină, având în atare duminică ori sârbătoare a se prezenta în s. biserică de aici spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

B. Criștior la 8/21 noemvrie 1912.

Comitetul parohial.

Cu știrea și învoirea mea *A. P. Deseanu* ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc-cantoral din Honțisor (Honcér) ppresb. Halmagiului devenit în vacanță prin abdicarea fostului inv. G. Pribac, să eserie concurs cu termin de recurgere de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata din cassa cultului 378 cor.
2. Naturale: 8.40 Hl. grâu prețuit în 126 cor. și totatăta cucuruz prețuit în 92 cor. 40 fil.
3. Lemne focali 20 m. prețuite în 100 cor.
4. Întregirea salarului fundam. cu ajutor de stat votat cu Nr 91520 K. 11 minist. 298 cor.
5. Cvineveñalele la timpul său se vor cere dela stat.
6. Venite cantonale 6 cor.
7. Spese de conferință inv. 10 cor.
8. Scripturistica 10 cor.
9. Locuință în natură cu 2 chilii, cuină, grajd și grădină de legume.

Reflectanții sunt poftiți să-și susțearnă recursele ajustate conform „Regulamentului“ și adresate comitetului paroh. din Honțisor, la oficiul protopresbiteral Halmaj (Nagyhalmagy) apoi să se prezenteze sub durata concursului în vre-o duminică ori sârbătoare în biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului par. din Honțisor ținută la 8 nov. n. 1912.

Virgil Bulz
paroh, preș.

C. Farcaș
notar adh.

În conțelegere cu *Cornel Lazar* ppresb. insp. școl.

—□—

2—3

În sensul ordinelor Venerabilului Consistoriu ort. român din Oradea-mare de sub Nrii 1708 și 1709 șc. 1912 pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoresți vacante din protopopiatul Beliului se publică nou concurs cu termin de alegere la 30 zile dela prima publicare.

1. Călăce salar, în bani 600 cor.
2. Craiova, în bani 300 cor. 4 jughere pământ: 70 cor. 12 cubule bucate; 144 cor. 8 stângini de lemne: 80 cor.

3. Dumbrăvița de codru, în bani 500 cor.
4. Groși, Bârzești - în bani: 88 cor. 15½ șinice bucate: 186 cor. 8 orgii lemne: 80 cor.

5. Măraș-săcaci, în bani: 222 cor. 16 cubule bucate: 192 cor. 1 Hl. păsulă și câte 100 porții de fân și pae, 8 orgii de lemne: 80 cor.

6. Beiuș-sânmiclăuș, în bani 600 cor.
7. Suplac, 300 cor. în bani, 12 cubule bucate: 144 cor., 6 stângini lemne: 60 cor.

8. Susag-Tâlmaciu, în bani: 400 cor., 20 cubule bucate: 240 cor.

9. Ursad-Pocluse, în bani: 600 cor.
10. Urvișiu de Beiuș, 500 cor. în bani. Cătră aceste beneficii e a se socoti și stolele cantonale îndatinate, locuințe acomodate cu grădini. Din lemne se vor încălzi și saele de învățământ; ear pentru întregirea salarelor și cvinevenalelor se va recurge la stat.

Recurenții au a se prezenta la sf. biserică din comunele unde voesc a compete pentru a-și arată desteritatea în tipic și în cântare; ear recursele înștruate cu documentele r cerute au ale trimite la subsemnatului în Feketegyörös.

In locul comitetelor parohiali.

Petru Serbu protopop,

—□—

2—3

Pentru postul de învățător dela școala conf. gr. or. rom. din Paniova, tractul Belințului, să eserie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 469 coroane,
2. în naturalii: 11 măji metriche grâu și 11 m. cucuruz, prețuite toate în 308 cor.,
3. întregire dela stat 223 coroane,
4. pentru conferențe 20 cor.,
5. pentru scripturistica 10 cor.,
6. locuință liberă cu 2 chilii, bucătărie, cămară, șopru, coteț de porci și grădină.

De încălzirea saei de învățământ se îngrijește comuna bisericască; de locuința sa însă învățătorul.

Mai are: dela înmormântare mare 1 cor., dela prunci 60 fil., dela liturgie pentru morți 1 cor. și dela cununie 80 fil., apoi dela parastas 60 fil. și dela sfințirea casei 20 fil. Se înțelege aceste taxe le capătă numai când este anume poftit.

Alesul e obligat se instrueze nu numai pe școlarii obligați, fără și pe cei de repetiție, se presteze servite cantonale, se învețe pe școlarii cântările bisericesti și'n dumineci și sârbători să-i conducă la s. biserică și să-i țină în ordine.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită cererile, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial din Paniova (Panyó), pe calea oficiului protopopesc gr. or rom din Belinț (Belence, Temes megye), și într'o Duminică ori într'o sârbătoare, să se prezenteze, sub durata concursului, în s. biserică din Paniova, spre a-și arată desteritatea în cântare și'n tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3